

Malwina Ewa KOŁODZIEJCZAK

***INSTYTUCJA PRAWNA STANU WOJENNEGO A FUNKCJONOWANIE PAŃSTWA
W CZASIE WOJNY I PO JEJ ZAKOŃCZENIU***

Państwo niezależnie od zmieniających się zagrożeń wymaga zorganizowanej ochrony i obrony. Służyć temu powinien, między innymi, system kierowania bezpieczeństwem narodowym z tworzącymi go organami.

Nauka, jak również praktyka nie dały jak dotąd wyczerpujących odpowiedzi na liczne problemy i trudności związane instytucją stanu wojennego, ale przede wszystkim czasem wojny i funkcjonowania państwa w tym okresie.

Wojna zgodnie z prawem międzynarodowej jest nielegalna. Już sama groźba użycia siły została podciągnięta do działań zakazanych. Niemniej, nadal aktualna wydaje się sentencja Clausewitza, który wskazał, że wojna to przedłużenie polityki. Już po I wojnie światowej, w pierwszych aktach zakazujących wojny uroczyście stwierdzono, że należy w tym celu dokonać rewizji praw i ogólnych zwyczajów wojennych, bądź dla dokładniejszego określenia ich, bądź dla pewnego ich ograniczenia celem osłabienia, o ile to możliwe, ich surowości zważywszy, że, poszukując sposobów zachowania pokoju i zapobieżenia zbrojnym starciom pomiędzy narodami, ważnym jest jednocześnie zająć się tym wypadkiem, gdy zwrócenie się do oręża nastąpiłoby wskutek wydarzeń, których ich usiłowania nie mogłyby odwrócić¹. Kolejne płomienne deklaracje padały podczas obchodów rocznicy 50 lat genewskich.

William Edward Hall, pisząc w roku 1889 przedmowę do trzeciego wydania swego „Traktatu prawa międzynarodowego” i wyczuwając już wówczas niebezpieczeństwo nadciągającej wojny światowej, już wówczas dość sceptycznie ocenił wartość prawa międzynarodowego w okresie przyszłego, a nieuniknionego przewrotu dziejowego. Słusznie twierdził, że zespół norm nieokreślonych, wątplych w swej osnowie, rozciągniętych w ujęciu nie wytrzyma próby obciążenia².

W aktach normatywnych obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej zauważyć można występującą mnogość sformułowań pojęć związanych z zagrożeniem państwa i wojną.

¹ Konwencja z dnia 18 października 1907 r. *dotycząca praw i zwyczajów wojny lądowej*, (Dz.U. z 1927 r. Nr 21, poz. 161), wstęp; dalej: Konwencja haska *dotycząca praw i zwyczajów wojny lądowej*.

² S. Rundstein, *Kodyfikacja prawa międzynarodowego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 8, 1928, s. 1.

Nie są one jednak doprecyzowane i nie zawsze towarzyszą im definicje legalne. Nawet, w przypadku ich występowania wątpliwości nadal występują. Co istotne – ustrojodawca i ustawodawca używają różnych sformułowań, co świadczy nie tylko o braku konsekwencji, ale wywołuje problemy interpretacyjne. Waldemar Kitler zauważa, że w opisywanej materii występuje „brak definicji określonych pojęć”, co tylko powoduje narastanie problemów związanych z ich użyciem. Stwarza to sytuację, w której brak legalnej definicji skutkuje wielością ich interpretacji. Tak też dzieje się z omawianymi pojęciami, gdyż w znacznym stopniu wpływają one na kwestię bezpieczeństwa narodowego, w tym obrony państwa.

Głównym celem badań jest charakterystyka instytucji prawnej stanu wojennego oraz czasu wojny w Rzeczypospolitej Polskiej oraz rekomendacje zmian w wymiarze prawno-organizacyjnym.

Uwzględniając sytuację problemową można wyodrębnić główny problem badawczy, który zawiera się w pytaniu: **Jak obecne rozwiązania prawne w zakresie stanu wojennego pozwoliłyby na funkcjonowanie i podejmowanie niezbędnych działań przez państwo w czasie wojny i po jej zakończeniu?**

Przyjęto następującą główną hipotezę badawczą: *Przypuszczać należy, że częściowo aspekty stanu wojennego i czasu wojny regulowane są przez normy prawa materialnego i formalnego zarówno na poziomie międzynarodowym i krajowym, jednakże są one niepełne, często niewspółmierne do obecnych zagrożeń, i przede wszystkim, często nie współgrają ze sobą tworząc chaos interpretacyjny. Co więcej, nie rzadko występują definicje legalne pogłębiające te wątpliwości. Zmianie powinna też ulec sama procedura wprowadzania i ogłaszania, co wiąże się ze zmianą organizacyjną i kompetencyjną najwyższych organów władzy w państwie.*

Struktura rozprawy doktorskiej obejmuje: wstęp, rozdział metodologiczny, pięć rozdziałów merytorycznych oraz zakończenie. Praca zawiera również wykaz skrótów, bibliografię, spis rysunków, tabel i wykresów, a także dwa załączniki.

